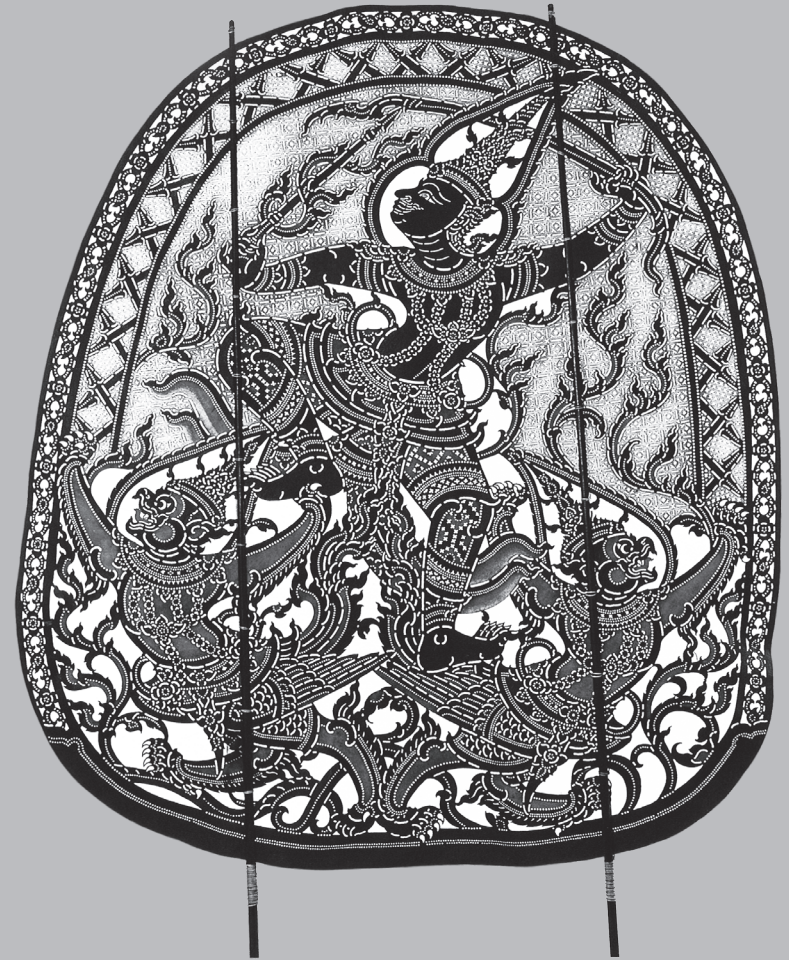

พญาครุฑ
พาหนะแห่งพระเป็นเจ้า

พญาครุฑ : พาหนะแห่งพระเป็นเจ้า

คำนำ (ฉบับพิมพ์ครั้งแรก)

ในวรรณคดีและสถาปัตยกรรมมีเรื่องราวและรูปของครุฑอยู่หลายเรื่องหลายแห่ง โดยเฉพาะที่ได้รับวัฒนธรรมจากอินเดีย เช่น ไทย ขอม และอินโดนีเซีย ที่น่าสนใจก็คือทั้งเรื่องและรูปร่างของครุฑมีแปลกตาต่างไปตามยุคตามสมัย ฉะนั้นเรื่องของครุฑที่มีในตำนานต่างๆ จึงไม่ตรงกัน ทำให้ได้เรื่องสนุกมากขึ้น

ประเพณีเกี่ยวกับครุฑของไทยมีหลายอย่าง ในเรื่องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ได้นำรูปครุฑมาทำพระราชลัญจกร ทำธงมหाराช และเป็นสัญลักษณ์เนื่องในพระมหากษัตริย์และราชการเป็นจำนวนมาก ส่วนที่เป็นสถาปัตยกรรมจะพบรูปนารายณ์ทรงสุบรรณตามหน้าบันมากที่สุด ตามพระปราสาทก็มีรูปครุฑประดับ ที่พิเศษกว่าแห่งอื่นก็คือที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีครุฑแบกอยู่รอบฐานงามมาก นอกจากนี้ก็ทำเป็นโขนเรือในกระบวนพยุหยาตรา ซึ่งมีทั้งเรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ เรือครุฑขุดขนาด สรุพบว่า รูปครุฑในด้านศิลปกรรม มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ ถ้าวรวมทุกอย่างคงเป็นหนังสือเล่มหนา

ในวรรณคดีที่กล่าวถึงครุฑก็มี *รามเกียรติ์* *อุณรุฑ* และที่รู้จักกันแพร่หลายก็คือในเรื่อง *กาพย์* ซึ่งมีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง การที่ครุฑมีเรื่องกล่าวถึงในวรรณคดีและสถาปัตยกรรมนั่นเอง จึงมีปัญหามาถึงเหตุต่างๆ เช่น

ทำไมรูปครุฑถึงต้องมีนาคอยู่ด้วย ทำไมพระนารายณ์จึงประทับบนหลังครุฑ ทำไมจึงใช้ครุฑเป็นตราทางราชการ ฯลฯ เรื่องต่างๆ เหล่านี้ผมได้เขียนให้หนังสือพิมพ์หลายฉบับตามที่ขอมา เป็นเหตุให้ต้องอ่านตรวจค้นจากเอกสารต่างๆ แล้วบันทึกไว้เป็นตอนๆ เมื่อนำมารวมเป็นเล่มก็ได้เนื้อหาค่อนข้างจะสมบูรณ์ เว้นแต่ไม่ได้รวมเรื่องเรือพระราชพิธีที่เป็นรูปครุฑเพราะได้เขียนไว้ในหนังสือ *กระบวนพยุหยาตราทางชลมารค* นั้นแล้ว

อย่างไรก็ตามหนังสือเล่มนี้ มีความประสงค์จะเล่าเรื่องของครุฑให้อ่านเพื่อความเพลิดเพลินมากกว่าจะให้เป็นการตำรา แต่ถึงกระนั้นก็เชื่อว่าจะได้ประโยชน์เป็นความรู้ตามสมควร และอ่านควบคู่กับเรื่อง *พญานาค* ที่ได้พิมพ์รวมไว้ในเล่มนี้แล้ว

N. Naeve

บทนำ

นกรุก (Rukh) ตามตำนานเปอร์เซีย

หลายประเทศในทวีปเอเชีย มีเรื่องเกี่ยวกับนกประหลาดในนิยายปรัมปรา นกบางชนิดมีขนาดใหญ่พอที่จะให้มนุษย์ใช้เป็นพาหนะบินขึ้นไปบนสวรรค์ บางชนิดมีพลังกำลังเก่งกล้าสามารถสู้รบกับมนุษย์จำนวนมากได้ นกในนิยายจีนที่รู้จักกันดีก็คือนกเหาะ และมีชื่อเรียกต่างกันไปเช่นในประวัติเขียนอันเจงหลีกกล่าวว่า เจ็กเขียนฮ่องแต่มีรับสั่งให้เขียนเหาะ (นกเหาะ) มารับอันเจงหลีกขึ้นไปบนสวรรค์ ในประวัติของลือท่งปินว่าได้เขียนรูปนกเหาะไว้ข้างฝาบ้านเหล่าของนางซินลี เวลาคนมากินเหล้าที่ร้านก็ให้นางซินลีเสกคาถาว่า “เทียนเซงตี้เล้ง เซียนเหาะกั้งเซ้ง” เมื่อนางซินลีเสกคาถานี้ นกเหาะก็กระโดดลงมายืนบนโต๊ะ แล้วร้องเพลงเสียงไพเราะจับใจนัก ร้องจบแล้วก็เข้าอยู่ข้างฝาเป็นรูปเขียนตามเดิม ปรากฏว่ามีคนชอบฟังเพลงของนกเหาะ และมากินเหล้าที่ร้านนี้กันมาก ลือท่งปินเห็นว่านางซินลีรวยแล้ว ก็เรียกนกเหาะออกจากผนังแล้วขี่บินไป

นกเหาะหรือนกเขียนเหาะนี้เป็นนกอย่างเดียวกันคือเป็นนกของเขียนแต่มียกชนิดหนึ่งเป็นนกใหญ่เรียกว่าได้เหาะ ชุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) เขียนอธิบายไว้ว่า “ในทะเลเหนือของจีนมีนกที่เรียกว่าได้เหาะ (ผู้เขียนวานคนจีนเขาอ่าน เขาบอกว่าได้แปลว่าใหญ่ เหาะเป็นชื่อ) รูปร่างใหญ่โตมหึมาเหลือประมาณ ถึงเดือน ๖ หน้าคลื่นลม นกเหาะจะกางปีกออกปกฟ้า

มิต เริ่มวิ่งฝ่าระลอกคลื่นเป็นระยะไกล ๓,๐๐๐ ลี้ก่อน แล้วก็โผล่ทะยานขึ้นสู่อากาศเป็นระยะสูง ๙,๐๐๐ ลี้ บินมาอาศัยอยู่ในเกาะมลายู นกเฮาะฝรั่งว่าเป็นนกที่เรียกว่านกรูค (Rukh) ถ้าเป็นนกรูคก็ตรงกับนกร็อค (Roc) ตามที่มีในอาหรับราตรี... เมื่อเช่นนั้นกเฮาะก็เห็นจะเป็นนกร็อคนั่นเอง เสียงเฮาะกับร็อคเข้ากันได้ดี อาจเป็นคำเดียวกัน แต่หากเรียกเพี้ยนกันไปตามลำเนียงแขกและลำเนียงจีน”

ลักษณะของนกเฮาะมีกล่าวไว้ในเรื่อง *เลียดก๊ก* ตอนหนึ่งว่า “รูปพรรณชาวเหมือนนกยาง แต่มีหงอนเหมือนไก่ตัวใหญ่เท่าหงส์เป็นนกอันวิเศษ” ได้รับความเพียงเท่านี้

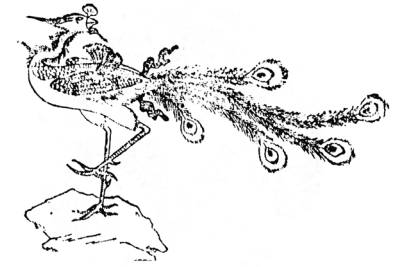
นกของจีนที่มีชื่อคล้ายนกเฮาะก็คือนกโฮ ในหนังสือ *เลียดก๊ก* กล่าวถึงนกโฮว่า ชาวจีนชอบยกเป็นตัวอย่างของพวกลูกที่ไม่รู้จักคุณของพ่อแม่ เพราะเมื่อนกโฮฟักฟองไข่ออกมาเป็นตัวแล้ว ก็อุตส่าห์เลี้ยงดูจนลูกเติบโตใหญ่ออกไปหากินได้ แต่เมื่อถึงฤดูที่แม่นกผลัดขนต้องนอนจับจำอยู่กับรัง และวันใดที่ลูกนกโฮหาอาหารกินไม่ได้ มันก็จะกลับมาจิกเนื้อแม่ของมันกิน จึงถือว่าเป็นนกอกตัญญู ไม่เหมือนนกเฮาะ

ประวัติความเป็นมาของนกโฮดังกล่าวไม่ค่อยชัดเจน แต่ชื่อไปคล้ายกับนกของจีนอีกชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า โฮโฮ (Ho-Ho) ว่ามีรูปร่างเหมือนนกยูง (ดูรูป) แต่เป็นนกชนิดดี เป็นนกให้คุณ และว่านกนี้ได้แพร่ไปถึงญี่ปุ่นเรียกว่าโฮหรือโฮโอะ (Ho, Ho-o) ในเอกสารบางแห่งกลับอธิบายว่านกโฮหรือโฮโอะนี้รู้จักกันในภาษาจีนว่าเฟง (Feng) เป็นนกอยู่บนสวรรค์จะลงมายังโลกมนุษย์เพียงครั้งเดียวเท่านั้นในหนึ่งพันปี นกโฮมีขนหลายสี คือ แดง เหลือง ดำ น้ำเงิน และขาว ซึ่งหมายถึงมนุษยธรรม ความมีหน้ามีตา ความฉลาด ความซื่อสัตย์ และความสุภาพ นกโฮเป็นสัญลักษณ์ของความมีอายุยืนและโชคดี มีเสียงไพเราะเหมือนเสียงดนตรี เป็นนกเดินข่าวสารและเป็นพาหนะของเซียน แสดงว่าเป็นนกใหญ่มีกำลัง

นกทิพย์อีกชนิดหนึ่งของจีนเรียกว่าหง (แต่จิว) ถ้าเป็นตัวเมียเรียก

นกโฮโฮ (Ho-Ho) ตามตำนานของจีน

นกโฮ (Ho) หรือ นกโฮโอะ (Ho-o) ตามตำนานของญี่ปุ่น

ภาพวาดนกเฟงหวาง หรือ นกหง ตามตำนานนกทิพย์ของจีน

ห้วง เรียกรวมกันทั้งตัวผู้ตัวเมียว่าฟงห้วง (กวางตุ้ง) ฮ่งฮวง (แต้จิ๋ว) และ
เฟ่งหว่าง (จีนหลวง) นกนี้กล่าวกันว่าหัวคล้ายนกพญาล่อ จะงอยปากคล้าย
นกอีแอ่น คอคคล้ายเต่า รูปลายตัวคล้ายมังกร และมีหางเป็นปลา แต่ตามรูปที่
นิยมเขียนกันเป็นรูปครึ่งนกยูงและนกพญาล่อ เป็นแต่เติมสีสลับเป็นห้าสี
(ดูเข้าเค้ากับนกไฮโอเอะ) หงนี้ถือเป็นเรื่องหมายพระราชินี ได้ตรวจดูใน
พงศาวดารจีน พบเรื่องนกหงในหนังสือ ตั้งฮั่น กล่าวถึงนกใหญ่ตัวหนึ่งสูงถึง
๗ ศอกเศษ ปากแดง ตาเหมือนตาคน อองมั่งจึงถามคนทั้งปวงดูว่าเป็นนก
อะไร ชุนนางคนหนึ่งจึงทูลว่าเป็นนกหง (ต้นฉบับเดิมใช้หงส์) เป็นพญานก
มีตระกูลยากที่ใครจะเห็นได้ง่ายๆ ยกตัวอย่างครั้งพระเจ้าบุ๋นอ่องประสูติก็ได้
ยินเสียงหงร้อง ก็มีบุญจริงๆ หงตามเรื่องจีนปรากฏว่ามีกำลังมาก ในเอกสาร
บางแห่งว่า หง (เฟิ่ง) เป็นเจ้าแห่งนก หงกระพือปีกกวักหนึ่งไปได้ถึงเก้าพันลี้
(๑ ลี้เท่ากับ ๕๗๖ เมตร) ที่ไปของหงคือเมืองบนแห่งกลุ่มเมฆในท้องฟ้า แล้ว
เที่ยวบินอยู่ในที่ไม่มีใครอาจหยั่งเห็นได้

ตามที่กล่าวมาข้างต้น นกเฮาะ นกโฮ นกหง หรือเฟิ่ง หรือเฟ่ง น่าจะ
เป็นอย่างเดียวกัน แต่สร้างรูปตามจินตนาการและเรียกชื่อผิดเพี้ยนกันไป
รวมถึงนกร้อคที่กล่าวถึงในตอนต้นด้วย

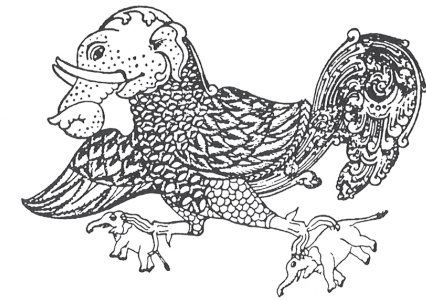
นกร้อคในนิยายอาหรับว่าเป็นนกใหญ่อยู่ในเกาะทางทะเลจีน คราว
หนึ่งพวกเดินทะเลไปจอดทอดสมออยู่ที่เกาะแห่งหนึ่ง ได้ขึ้นไปบนเกาะและ
พบไข่เข้าฟองหนึ่งมีขนาดใหญ่มาก จึงเอาขวานผ่าออกพบลูกนกขนาดใหญ่
อยู่ข้างใน ได้เอาไปทำอาหารเลี้ยงกัน คนที่กินปรากฏว่าผมหงอกกันหมด คน
ที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยหวอดเคราะห์ดำเป็นมัน พอรุ่งเช้านกร้อคกลับมาว่าพวกเดิน
เรือกินลูกของมันก็โกรธ พวกนั้นก่อนหนีมาห่มจนเรือแตกจมทะเล ตามภาพ
เขียนนกร้อคของเปอร์เซียเป็นรูปนกขนาดใหญ่ที่สามารถใช้เท้าจับข้างได้ข้างละ
ตัวและที่ปากยังคาบข้างได้อีกตัวหนึ่ง แสดงให้เห็นพลกำลังว่ามีมาก

นกที่ใช้เท้าจับข้างได้ข้างละเชือกนี้ทางศรีลังกาก็มี เขาเรียกว่านเกต
กันทะ ลิหิเนีย (Etkanda Lihiniya) เป็นนกที่มีหัวเป็นข้าง มีงาคู่หนึ่ง

นกรูค (Rukh) ตามตำนาน
ของเปอร์เซียสามารถใช้เท้า
จับข้างได้ข้างละตัว

นเกตกันทะ ลิหิเนีย
(Etkanda Lihiniya)
ตามตำนานของศรีลังกา

ลูกนกร้อคในฟองไข่ที่นักเดินเรือมาพบและผ่าออกแล้วจับทำ
เป็นอาหารตามนิยายอาหรับ

นกมีหัวเป็นช้างของไทยก็มี ชื่อที่เรียกเขียนต่างกันไป เช่น นกหัสดี
 นกหัสดีดิน นกหัสดีลิงค์ ในนิทานปรัมปราว่าเป็นนกที่มีพลังมาก ใน
 หนังสือ *ธัมมปทัฏฐกถา* อธิบายว่า “นกเหล่านั้นย่อมทรงไว้ซึ่งกำลังแห่งช้างห้า”
 เห็นจะหมายถึงมีกำลังเท่ากับช้างห้าเชือก ในเรื่องพระนางสามาวดีกล่าวถึงนก
 หัสดีลิงค์แลเห็นพระมเหสีของพระเจ้าปรีดิยงทรงภูษาสีแดง ก็นึกว่าเป็น
 ก้อนเนื้อโฉบเอาไป

นกหัสดีลิงค์ (จำลองขึ้นตามคติการประกอบพิธีศพพระเถระในภาคเหนือ)

ในเรื่องสุธนชาดก นางมโนห์ราได้มอบผ้ารัตติกัมพลซึ่งมีสีแดงไว้กับ
 พระดาบส และสั่งว่าถ้าพระสุธนจะตามนางไป เมื่อไปถึงป่าเชิงห้วยใหญ่ ให้
 พระสุธนเอาผ้ารัตติกัมพลคลุมตัวไว้ให้แน่น แล้วนอนหนึ่งกับพื้นจะมีนกหัสดี
 ลิงค์มาเที่ยวหาอาหาร เมื่อมาพบเห็นผ้าสีแดงก็จะสำคัญว่าเป็นเนื้อกางทราย
 นกนั้นก็จะโฉบเฉี่ยวเอาไปถึงรังที่ต้นไม้ใหญ่

นกหัสดีลิงค์ในเรื่องตัวใหญ่เท่าเรือรบ ฉะนั้นต้นไม้ที่นั้นก็ยิ่งจะใหญ่กว่า
 ตัวนกหลายเท่า ตามเรื่องว่า “ที่ริมป่าห้วยนั้นมีต้นไม้ใหญ่ๆ พญานกอาศัย
 ทำรังอยู่ที่ต้นไม้ใหญ่นั้นมากด้วยกัน พญานกเหล่านั้นล้วนมีกายใหญ่ยิ่งเท่าเรือรบ”

อย่างไรก็ตามนกต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้น ถึงจะมีกำลังอำนาจแต่นก
 เหล่านี้ก็ไม่มีความพิสดารเหมือนนกอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะกึ่งคนกึ่งนก ซึ่ง
 มีชื่อรู้จักกันแพร่หลายว่า “**ครุฑ**”

ในหนังสือเกี่ยวกับประติมากรรมของอินเดียกล่าวอ้างคัมภีร์ฤคเวทว่า
 มีนกกครุตมาน (Garutman) และว่าชื่อครุฑ (Garuda) มาจาก Garutman
 นั้นเอง

รูปครุฑในเมืองไทยส่วนมากทำเป็นรูปหัวนก ลำตัวและแขนเป็น
 มนุษย์ แต่มีขนปีก ท่อนล่างเป็นนก บางแห่งติดปีกไว้ที่ตะโพกก็มี

รูปครุฑของอินโดนีเซียตัวเป็นคนมีปีก หัวเป็นนก นิ้วเท้ายาวมีเพียง
 ๔ นิ้ว นิ้วมือ ๕ นิ้ว ส่วนครุฑที่ทำเป็นเครื่องหมายทางราชการทำเป็นรูปนก
 คล้ายนกอินทรี

รูปครุฑที่เป็นตราของกุมารคุปตะสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๕ ทำเป็นรูป
 หน้าคน ตัวเป็นนก ซึ่งผิดกับรูปสลักหินที่แคว้นไอริสตาในคริสต์ศตวรรษที่
 ๑๓ ที่ทำเป็นรูปมนุษย์มีปีก เช่นเดียวกับศิลปะของเนปาล

สรุปลักษณะของครุฑที่พบทั้งของไทยและต่างประเทศพอจะกำหนด
 ลักษณะได้ ๕ ประเภท คือ

๑. ตัวเป็นคนอย่างธรรมดาทั่วๆ ไป แต่มีปีก
๒. ตัวเป็นคน หัวเป็นนก

รูปปั้นครุฑที่มีลักษณะ
ตามคติความเชื่อของคนไทย

เครื่องหมายราชการรูปครุฑของประเทศอินโดนีเซีย

ภาพวาดลายเส้นครุฑที่เบต

๓. ตัวเป็นคน หัวและขาเป็นนก
 ๔. ตัวเป็นนก หัวเป็นคน
 ๕. รูปร่างเหมือนนกทั้งตัว
- ส่วนประวัติเรื่องราวของครุฑอย่างพิสดารจะได้กล่าวต่อไปตามลำดับ

ครุฑในตำนานมลายู

เรื่องของครุฑมีตำนานกล่าวไว้หลายฉบับ ส่วนมากเป็นของอินเดีย ที่แปลกและน่าสนใจก็คือ ในตำนานฝ่ายมลายูและตำนานทางฝ่ายพระพุทธศาสนาที่มีอยู่บ้าง เฉพาะมลายูมีเรื่องของครุฑค่อนข้างพิสดาร จะขอเก็บความมาพอให้ทราบเรื่องดังต่อไปนี้*

สมัยดึกดำบรรพ์มีเกาะใหญ่แห่งหนึ่งชื่อลังกาบุรี เป็นที่อยู่ของพวักษัตรี เมื่อพระรามปราบยักษ์ได้แล้ว เกาะลังกาบุรีก็ร้างไม่มีใครอยู่อาศัย ต่อมาพญาครุฑที่เคยมาช่วยปราบยักษ์ได้มาพำนักอาศัยอยู่และมีบริวารนกคอยช่วยเหลือกิจการต่างๆ อยู่มาวันหนึ่งนกอินทรีได้มาแจ้งข่าวให้พญาครุฑทราบว่า โอรสของพระเจ้ากรุงโรมกำลังจะเดินทางไปอภิเษกสมรสกับราชธิดากรุงจีน ขณะนี้กำลังเตรียมเครื่องบรรณาการบรรทุกลง

รูปสลักครุฑจากไม้ ศิลปะอินโดนีเซีย

*เก็บความเฉพาะเรื่องพญาครุฑจากตำนานเมืองไทรบุรี และเมืองปัตตานี ฉบับหลวงครุฑนิทานพิศาล

เรือเพื่อออกเดินทางไปเมืองจีน พญาครุฑเมื่อได้ทราบเช่นนั้นก็ไม่พอใจเป็นอย่างมาก แต่ก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรลงไป ได้ไปเฝ้าพระเจ้าอัสละฮ์ สุลต่านกราบทูลเรื่องให้ทรงทราบและออกความเห็นที่ ทั้งสองไม่เหมาะสมกัน ไม่ควรจะยอมให้เป็นไปตามความปรารถนา พระเจ้าอัสละฮ์ไม่ทรงเห็นด้วยที่จะขัดขวาง ตรีสวามีเป็นพรหมลิขิตของคนทั้งสองที่จะได้ครองกัน ไม่มีใครจะขัดขวางได้

พญาครุฑไม่ยอมฟังคำห้ามปราม ทูลว่า “ข้าพระองค์คิดว่ากำลังความสามารถที่จะขัดขวางคนทั้งสองได้ และขอถวายคำสัญญาว่าถ้าทำการไม่สำเร็จก็จะขอเนรเทศตัวเองออกไปพ้นจากที่นี่ไม่ขออยู่ให้มนุษย์พบเห็นอีกต่อไป”

เมื่อพระเจ้าอัสละฮ์ไม่อาจห้ามได้ก็ต้องปล่อยให้พญาครุฑทำไปตามลำพัง พญาครุฑจึงรีบบินไปเมืองจีน สบโอกาสที่พระราชธิดาพร้อมด้วยพระนมพี่เลี้ยงออกมาประพาสอุทยาน พญาครุฑก็โฉบลงมาคาบองค์พระราชธิดา และใช้เท้าขวับระดมพระองค์ไว้ ส่วนเท้าซ้ายรวบตัวพระนมพี่เลี้ยงไว้ได้ก็รีบบินกลับเกาะลังกาบุรี

ทางฝ่ายกรุงโรมเมื่อจัดการกองเรือพร้อมแล้วก็โปรดให้ราชามารงมหาวังสาเป็นผู้ใหญ่ไปกับพระราชโอรส ราชามารงมหาวังสาไม่ใช่คนธรรมดา สืบเชื้อสายมาจากพระอินทร์เทพ ซายาเป็นบุตรอิสรู จึงเป็นผู้ที่มีฤทธิ์เดช

กระบวนเรือเจ้าบ่าวที่จะยกไปเมืองจีนครั้งนี้เป็นกระบวนใหญ่พอสมควร มีเรือพระราชโอรส ซึ่งเป็นเรือใหญ่ มีขุนนางข้าราชการทั้งสองฝ่าย ทหารพลเรือนพร้อม เรือของราชามารงมหาวังสาก็เป็นเรือใหญ่ มีข้าเฝ้าเหล่าทหารครบครัน เรือทั้งสองลำนี้อยู่กลางกระบวน กล่าวกันว่ากระบวนเรือที่ไปเมืองจีนครั้งนี้มากกว่ามาก แลดูใบเรือเหมือนอย่างนกบินเข้ารัง ดูเสาใบเหมือนหมูไม้ในป่า ยากที่พวกโจรสลัดจะเข้าปล้นได้ แต่แล้วก็เกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน เมื่อกระบวนเรือมาถึงปากน้ำจังกก็เกิดลมพายุฝนอย่างรุนแรง ด้วยอำนาจของพญาครุฑที่ตามมารั้งควาน ราชามารงมหาวังสาทอด

พระเนตรเห็นพญาครุฑ จึงทรงขึ้นศรอายุ่มั่นแล้วแผลงไปแต่ลูกศรหาถูกตัวพญาครุฑไม่ แม้บรรดาไพร่พลทั้งหลายจะระดมยิงด้วยปืนนานาชนิดราวกับท่าฝน พญาครุฑก็คงบินโฉบไปโฉบมาอย่างไม่กลัวเกรง ซ้ำยังทำให้เกิดลมฝนปั่นป่วน กองเรือระส่ำระสาย ราชามารงมหาวังสาเห็นว่าจะทำให้เกิดอันตราย จึงหยิบศรวิเศษแผลงไปบันดาลให้เกิดเป็นภูเขาใหญ่กั้นพายุและลมฝนไว้ได้ แต่ถึงกระนั้นเรือในกระบวนก็จมไป ๓ ลำ ก่อนที่พญาครุฑจะบินหายไป

วันรุ่งขึ้นกองเรือได้เดินทางต่อไปจนถึงปากน้ำตาไวคือ ทวาย พญาครุฑก็มาแผลงฤทธิ์อีกใช้ปากคาบเรือได้ ๑ ลำ เเท้าจับเรือข้างละลำ เฝ่นทะยานขึ้นไปบนท้องฟ้า บดขยี้เรือทั้งสามลำแหลกกระจาย ฝ่ายพวกกองเรือก็พยายามยิงต้านทานครุฑ เมื่อเห็นว่าจะทำอะไรต่อไปไม่ได้แล้วก็หลบไปซ่อนตัวอยู่บนยอดเขาใหญ่ พวกกองเรือเมื่อซ่อมแซมสิ่งชำรุดเสียหายเสร็จแล้วก็เดินทางต่อไป

สรุปว่าพญาครุฑได้พยายามไล่ล่ากองเรือของพระราชโอรสได้สำเร็จ เรือแตกหมดทุกลำ ผู้คนจมน้ำตายกันแทบทั้งหมด พญาครุฑเห็นสภาพของเรือแล้วก็เชื่อว่าไม่มีใครรอดชีวิต และเข้าใจว่าราชโอรสพระเจ้ากรุงโรมก็คงจมน้ำสิ้นพระชนม์ไปแล้ว จึงบินกลับไปยังเกาะลังกาบุรี

ความจริงแล้วราชโอรสพระเจ้ากรุงโรมยังไม่สิ้นพระชนม์ ทรงยึดแผ่นกระดานได้แผ่นหนึ่ง ลอยได้คลื่นอยู่ไม่ได้เสวยน้ำและ

งานศิลปะจากโลหะรูปครุฑ ศิลปะทิเบต

พระกระยาหารหลายเวลา จนพระวรกายซูบผอม แต่ยังมีพระสติยึดกระดานไว้แน่น และในที่สุดคลื่นซัดเข้าไปติดอยู่ในซอกหินชายฝั่งเกาะลังกานูรี เผอิญเป็นเวลาที่ยาครุฑออกหากิน ไม่ได้อยู่ที่เกาะนั้น ราชบุตรพระเจ้ากรุงจีนกับพระนม พระพี่เลี้ยง ได้ออกไปเที่ยวเล่นที่ริมทะเลและได้ยินเสียงคนครางราชธิดาจึงให้พระนมเดินค้นหา ก็ไปพบราชโอรส ถ้ามองได้ความว่าจะไปแต่งงานกับราชบุตรพระเจ้ากรุงจีน แต่ถูกยาครุฑทำลายเรือแตก เมื่อเรื่องมาประจวบกันเข้าพอดีเช่นนั้น ราชบุตรจึงได้นำราชโอรสไปซ่อนไว้ในถ้ำ ช่วยรักษาพยาบาลให้มีร่างกายกลับสู่สภาพปกติ

ราชโอรสเมื่อได้รับการบำรุงเลี้ยงดูอย่างดี ผิวพรรณก็ผุดผ่องงดงาม พระนมที่คอยดูแลได้นำความไปทูลราชบุตรว่า “ราชโอรสเจ้ากรุงโรมนี้สุภาพเรียบร้อย พระรูปพระโฉมงามยิ่งกว่าเจ้าชายทั้งหลายในกรุงจีนและที่อื่นเท่าที่เคยเห็นมา เสียแต่ว่ายังขาดเครื่องทรงที่สวยงาม ไม่เช่นนั้นแล้วหาที่ตีมิได้เลย”

ราชบุตรทราบเช่นนั้นก็ตอบรับว่าจะหาให้ แล้วนางก็บอกยาครุฑว่า “ที่ปูได้พามาอยู่ที่นี้ก็สะดวกสบายดีทุกอย่าง ขาดแต่เสื้อผ้าที่ยังไม่พอใช้ ขอให้ปูกลับไปนำหีบใบใหญ่ที่ปราสาทมาให้ด้วยเถิด”

ยาครุฑบินไปกรุงจีนนำหีบเสื้อผ้ามาได้ พระนมจึงเลือกเสื้อผ้าดีๆ ไปถวายราชโอรส ต่อมาภายหลังเมื่อยาครุฑไม่อยู่พระนมก็พาราชโอรสมากับราชบุตร ต่างสมัครสมานแอบพบปะกันโดยที่ยาครุฑไม่ทราบเรื่องเลยเพราะมันใจว่าราชโอรสจมน้ำสิ้นพระชนม์ไปแล้ว

อยู่มาวันหนึ่งยาครุฑก็มาบอกราชบุตรว่าจะไปเฝ้าพระเจ้าอัลละฮ์ สุไลมาน บนสวรรค์ เพื่อฟังพระบัญชาว่าจะโปรดประการใด เมื่อพระเจ้าอัลละฮ์ เห็นหน้ายาครุฑก็ตรัสถามว่าที่ให้สัญญาไว้นั้นสำเร็จไปแค่ไหนแล้ว ยาครุฑก็ทูลตอบว่าได้ทำลายกระบวนเรือชนหมากจมนทะเลไปหมดแล้ว ราชบุตรกรุงจีนก็รับมาไว้ในที่ปลอดภัย ราชโอรสเจ้ากรุงโรมก็จมนอยู่ในทะเลไปไม่ถึงกรุงจีน พระเจ้าอัลละฮ์ สุไลมาน ทรงพระสรวลแล้วตรัสว่าหากไม่เป็นอย่างที่

ภาพจิตรกรรมรูปครุฑ ศิลปะอินเดีย

ยาครุฑหลุดละจะว่อย่างไร ราชโอรสที่ว่าตายนั้นยังมีชีวิตอยู่ ยาครุฑก็ทูลตอบว่าถ้าราชโอรสยังอยู่หรือได้พบกับราชบุตรที่ข้าพระองค์นำไปไว้ในเกาะลังกานูรี ข้าพระองค์ก็จะปฏิบัติตามที่ได้สัญญาไว้ทุกประการ

พระเจ้าอัลละฮ์ สุไลมาน จึงตรัสสั่งให้พญาปิศาจ ฮารมัน ซาห์ นำพลปิศาจร้อยตนไปพาคนทั้งสี่ที่เกาะลังกานูรีมา โดยบรรจุคนทั้งสี่ไว้ในหีบใบใหญ่ เมื่อได้มาแล้วก็จัดการเปิดต่อหน้าข้าราชการ เมื่อยาครุฑได้เห็นคนทั้งสี่ก็รู้สึกงงใจไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปได้ เมื่อจวนต่อหลักฐานเช่นนั้นก็ยอมรับพระเจ้าอัลละฮ์ สุไลมาน จึงมีพระบัญชาว่า “ท่านจงออกไปให้พ้นแดนมนุษย์เสียแต่วันนี้ จงไปให้พ้นและอย่าให้มนุษย์ได้พบเห็นท่านอีกเลย”

ยาครุฑรับพระบัญชาลุกขึ้นก้มศีรษะคารวะต่อพระเจ้าอัลละฮ์ สุไลมาน แล้วออกบินมุ่งไปยังทะเลกุหลุชคือทะเลแดง อันเป็นที่มนุษย์ทั้งหลายไปไม่ถึง และพำนักหากินอยู่ที่นั่น ด้วยเหตุนั้นในปัจจุบันจึงไม่มีใครได้พบเห็นยาครุฑตัวจริง นอกจากรูปครุฑในนิยายของชาติต่างๆ ซึ่งไม่เหมือนกัน เพราะต่างก็ไม่เคยเห็นครุฑมาก่อนนั่นเอง